

Szerkesztőség:

II-ik kerület 460. házszám,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kül-
dendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások kül-
dendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész
évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre
2 korona. Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:
TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:
VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadó-
hivatalhoz küldendők. Nyilttér scra 1 korona.

„Halt.“

(T. G.) Több ízben, nagy örömmel
hoztuk tudomására olvasóinknak ama —
városunk fejlődésére nagy horderővel
bíró — eseményt, hogy a város képviselő
testülete által kiküldött bizottság mily
gyorsan és helyesen működött, midőn az
ujvárosháza helyére vonatkozólag a Richter
féle beltelek megvételére az egyezséget
megkötötte.

Tekintettel azon körülményre, hogy
eme nagy költséggel járó jogügylet és épít-
kezés nem épen mindannyi bizottsági tag-
előtt volt rokonszenves, mert nem tartották
városunk anyagi helyzetével össze egyez-
tethetőnek akkora összeg 300.000 korona
kiadását egy község házára, a miben azok-
nak nem kismértékben volt igazuk, —
mindazon által leküzdötték aggodalmaikat,
fontolóra vették a város fejlődési viszonyait
s meghozták a horribilis áldozatot a hala-
dás eszméjének, és a Richter-féle beltelek
megvételét egy hangúlag határozta el, egy-
hangúlag hozott véleményes jelentést ter-
jesztett a közgyűlés elé, a közgyűlés szin-
tén egyhangúlag vette tudomásul a bizott-

ság javaslatát s hagyta jóvá a megkötött
ideiglenes szerződést.

Mert minden, mint a karikás csapás
és most egyszerre azt mondja Richter,
hogy:

„Halt!“

A végleges szerződés aláírására gon-
dolkozási időt kért.

Miről gondolkozik? Valószínűleg arról,
hogy aláírja-e, ne írja-e.

Nem hisszük, hogy egy bevégzett dol-
got meg akarjon másítani s ez által
egy egész testületet s ezzel magát is
félrevezetni.

Hát akkor mi célja van a szerződés
tanulmányozásának? Mi szükség van a ta-
nulmányozáshoz annyi időre?

Hát azt is tudjuk.

Richter ugyanis — állítása szerint —
feltételül kötötte ki a városkorcsma helyi-
ségének a község által leendő eladását, il-
letőleg általa leendő megvételét, most tehát
valószínűleg addig, míg erre nézve valamely
ígéretet nem kap illetékes helyről, a szer-
ződés aláírását megtagadja.

Ez pedig igen furcsa dolog. Richter
azzal a bizottsággal tárgyalt a jogügyletre

nézve, mely a képviselő testületnek $\frac{1}{3}$
részét teszi ki, tehát azoknak kellett volna
a városkorcsmai helyiség eladására ígéretet
tenni s ha a vétel ettől tétetett volna füg-
gővé, ez a szerződésbe is be vétetett volna,
ámde abban erről szó sincs.

A vétel fait a complit, azt többé meg-
változtatni, se a bizottságot, se a képviselő
testületet fölültetni nem lehet.

Ezzel tisztába lehet mindenki, a szer-
ződésnek akár így, akár úgy érvény fog
szereztetni.

Más kérdés a városkorcsmai helyiség
eladása. Hisz ez oly csekély dolog, hogy e
miatt ama nagyobb horderőjű kérdés meg-
oldását, lebolonyítását megakasztani a le-
hetetlenséggei határos.

Mint tudjuk, Richter egy kérvényt fog
benyújtani a képviselő testület elé, a város
korcsmai helyiség megvételére vonatkozólag.

Ezt a képviselő testület tárgyalni fogja,
valószínűleg bizottságot is küld ki a dolog
tanulmányozására, de az oly hosszadalmas
leend, hogy a városház építésének ügye
addig nem halasztható és e két dolog
össze nem vonható, egy kalap alatt el nem

TÁRCZA.

Miss Mary.

Szép csendes, őszi délután van,
Ülünk a kertí fák alatt.
Szelid verőfény ragyogja be
Szenvedő, halvány arcodat.
Beszélgetünk az elvirult nyárról,
Elmulásról, őszi hervadásról.

Szemed elmerengve nézi a
Kék ködben úszó hegyeket.
„Elszáll a madár s nekem újabb
Tavaszt remélnem nem lehet . . .
Mily boldogok a vándor madarak?
Ha jó a zord tél, délre szállanak.

Kikeletre vaj' látom-e én
Őket majd ha visszajönnek?“
. . . Köröttünk hullanak, hulladoznak
A fonnyadt, sárgult levelek,
S a nap mosolygó, bágyadt sugara
Glóriát von halvány homlokodra.

Elmult a tél. Pálmák honából,
Hol az örök tavasz virit,
Megtért a madár, s vig dalától
Hangzik a berek, a csalit.
. . . A temetőn repkény öleli át
Egy sirhalom korhadó fejfáját.

Crassus.

Ott a jegenyés tövében.

Irta: Cs. Guits Matild.
(Folytatás.)

Mikor Blanka grófné megérkezett a darázs-
falvi kastélyba, a cselédség a helyett, hogy elje-
sietett volna, ijedten rebbent szét, szaladtak arra,
amerre tudtak, csak az öreg Ferencz, Rézi néni
hüségos hitestársa szaladt hozzá örömmel,
szeretettel.

— Nincs itthon a méltóságos gróf, — mon-
dá a nélkül, hogy kérdezték volna — kilovagolt
a grófnővel.

A fiatal asszony némán intett igent.

— Dadám, fizesd ki a bérkocsit, — mondá
remegő, elfogult hangon, aztán hevesen dobogó
szívvel indult fel lakosztályába.

Végigjárta a szobákat. Tehette, nem került
útjába senki, szöktek elöle, mint a kísértet elől.
Nagy, kutató szemei megláttak mindent, az ebéd-
lőben a kis tálcán együtt volt a czigeretta vég a
szívarvéggel. Berezi gróf nem szokott czigerettát
szívni. A nappali szobában Zsuzsi himzése mellett
ott hevert a munkaasztalon egy nyitott album,
melybe Berezi gróf belerajzolgatta mindenféle
alakban a munkálkodó leány arcát, az egyik kép
alá az volt írva: „Darázs Zsuzsanna grófné“, a
másik alá „Enyém vagy“ — „Imádlak!“ stb.

Szegény Blanka járta a kálváriát tovább;
bement a hálószobába. Itt meg kellett kapaszkodnia
a nehéz plüss függönyökben, hogy össze ne ros-
kadjon attól a nehéz heliotrop-illattól, mely ar-
czába csapódott, vagy talán attól a biztos tudat-
tól, hogy ez volt Zsuzsi illatszere. Odament az
ágyhoz, szétrántotta függönyét, felhajtotta a nehéz
selyem takarót és egy sikoltással odaroskadt a
puhá szőnyegre.

— Ó, a nyomorultak! A gyalázatosak . . .
ilyen nyilvánosan! zokogta mély fájdalommal;
de lassanként felszáradtak könyei, szemei halálos
rémülettel tapadtak Zsuzsa csipkés, szalagos
hálóingére.

Mit tegyen? Széttépje és ledobja foszlányait
az udvarra, hogy mire az a becsületről megfele-
kezett leány belovagol kíséreléssel az udvarra, ott
találja cifra rongyait, a hová valók a szeméten.
Megtehetné, a törvény az ő részén van! De hát
férj? — vigyorogta rá vissza az a kaczer, illatos
ruhadarab. „Imádlak!“ Enyém vagy“ jelentek
meg Blanka szemei előtt a szép, határozott voná-
sokkal írott szavak. Szegény asszony csüggedten
fordította el fejét, megsimogatta homlokát, mintha
azokat a vad, bosszút kiáltozó gondolatokat
akarná csittgatni. Felkelt, lesimitotta az ágytaka-
rót, összehuzta a függönyt s csendesen, nesztelen
léptekkel sietett lakosztályába.

Éppen jókor! Alig tette be maga után az
ajtót, lódobogás hallatszott, a gróf és Zsuzsa tér-
tek vissza a lovaglásból. Blanka az ablak leeresztett
redőjét kissé felemelve, látta, mint halványodnak
el férje és nővére, mikor a lovász — félénk pil-
lantásokkal a kastély felé — ujságolta, hogy ő
megérkezett. Terve kész volt: vissza hódítja az
urát . . . Jó félóra telt el, még Blanka átöltözött
és megjelent a társalgóban. A találkozásnál mégis
a beteg asszonynak volt a legegészségesebb színe;
azok ketten oly sápadtak voltak, mint a halál
és úgy néztek a bájos, ifjú nőre mintha Meduza fő
jelent volna meg előttük.

Blanka grófné halványkék ruhát viselt, a mi
csak úgy megfeszült keblén és karsu derekán,
mint régen; sem a férjnek, sem a nővéreknél nem
jutott eszébe csalást keresni alatta. Ragyogó kék
szemei csak olyan szerelmesen simogatták azt a

intézhető. Mindkettőnek az elintézésére módok és eszközök állanak rendelkezésre, tehát: Vorwärtz!

Kisebb tanulók szellemi elfáradása*)

Irta: Schuskuy Henrik dr.

Az iskoláztatás első esztendeje sokféle bajt hozhat a gyermek szervezetére, de főként az idegrendszer zavarai fenyegetők.

Mert tény, hogy az első iskolai év nagyobb terheket ró a gyermek idegrendszerére, semhogy minden fiatal szervezet baj nélkül megbirhatná. Az az apróság, a ki eddigelé szabadon mozoghatott, egyszerre csak arra van kárhoztatva, hogy órák hosszan nyugodtan üljön egy olyan zárt helyiségben, melynek szellőztetése ellen is a legtöbbször alapos kifogást lehetne tenni. A tanterem fülledt levegője ellankasztja a gyermeket, az öszszegyülemlet lélekzési termékek fejfájást, majd verszegénységet okoznak, s a piros-pozsgás úde arczocska lassacskán halványává lesz. Mert tévedés azt hinni, hogy az ülés mindig csak pihenés. Ha igen soká tart, úgy az fárasztó munka számba megy. A törzset tartó izmok melyek egyenes ülés közben munkába vannak fogva, előbb-utóbb elfáradnak s a gyöngye test meggörnyed, a gyermek ferde testtartással segít magán, ez pedig könnyen válhatik a gerincz-elferdülés szülő okává. A tapasztalat mondatja velem, hogy a tanításügyi közegeink kiesinylik ezt a bajt. Pedig világos, hogy a rossztesttartás nemcsak irásközben káros. S ha igaz is, hogy a gerincz-elferdülés oka sokszor a gyermek szervezetének eredeti természetében található fel; másrészt az is kétségtelen, hogy az iskolában megszokott ferde ülés akárhány esetben egyenesen okozója, még többször segítője a baj kifejlődésének.

Azt talán bizonyíthatni sem kell, hogy a hosszas ülés izom-fáradással jár. Valamint azt sem, hogy test és szellem kölesönhatása abban is nyilvánul, hogy a testi elfáradás nyomában szellemi lankadság jár. A lankadság foka persze ép annyira függ az egyén erejétől, mint a végzett testi és szellemi munka nagyságától is. Nem szabad azonban számításon kívül hagynunk, hogy annak az apró iskolás gyermeknek már csak azért sem lehet valami nagy az ideg- és izomereje, mert hiszen erőkezletre már megcsappanva jut az iskolába, a hová néha jó darabot kelle gyalogolnia s könyves táskát czipelnie, majd a tanító szava is éber figyelmet követel, ami ismét

*) Az „Ifjúság és Egészség“-ből.

délezeg szép embert, az ő édes jó urát, mint régen, a haragnak, neheztelésnek árnya sem volt bennök; az arcz friss rózsában, a mosolygó ajkak kárminpirosságában ugyan ki kételkedett volna.

Örömsikoltással rebtent az ura karjai közé, onnét Zsuzsához, megint vissza, szerelmesen simult Berezi gróf széles mellére, és újra csengvebtugva szállt át kéjes nevetése a szobák hosszú során és újra megejtette, szerelembe merítette annak a nagy embernek az eszét, szívét.

Jól látta ezt Zsuzsa. Jól tudta, hogy azzal a csodamódra meggyógyult és megszinesedett asszonnyal Berezi gróf előtt senki ki nem állja a versenyt, és először érezte bűnét, szegénységét, gyalázatát, és ez a kínos tudat olyan elementáris erővel csapott szívére, hogy halálosan megsebezte azt. Úgy állt ott némán, megfagyott mosolylyal vonagló ajkai körül, elfelejtve.

— Ugy-e nem haragszol, hogy így betopantam? — súgta és megcsókoltatta az ura erős nyakát.

— Ó te kis édes! Csakhogy itthon vagy, egészen az én régi aranyhaju bubám vagy.

— Kissé soványabb vagyok, mint voltam, de te melletted igazán a régi leszek, mert nem epeszt a vágy. Szeretsz majd megint olyan nagyon?

A férj belemértette ajkait a hullámos szőke hajba.

— Nagyon! — suttogta hévvel. — Nagyon! Karjaimon hordozlak, szellőtől is óvlak. . .

Megrettent a tekintete, mikor Zsuzsa fájdalomtól zavaros szemével találkozott.

Blanka kibontakozott férje karjai közül, egy hirtelen mozdulattal megsimogatta szívét, hom-

az idegerőt fogyasztja. Hát még a sok szerencsétlen apróság, a kit korán ipari munkára fogtak ami testi erejüket próbára teszi. Az ipartörvény nem szüntette meg ezt a bajt, csak mintegy más irányt adott a munka ez olesó nemének. Pedig a korai munkás-foglalkoztatás nemcsak annyiban árt a fiatal szervezetnek, hogy fejlődését megakasztja, hanem útját állja az iskolai haladásnak is. A gyermek bágyadt, álmos lesz a fáradtságtól; esoda-e, ha aztán az iskolában figyelme éber, szorgalma kitartó, haladása kielégítő nem lehet? A folytonos munkálkodás nem gyerekeknek való s aki ezt tudja, csak szomorúan nyugodhatik bele, hogy a gyermekek ipari foglalkoztatását teljesen megszüntetni a mai világban nem lehet.

Annál inkább segítenünk kell tehát az iskola specialis bajain, melyeknek orvoslása hatalmunkban van. Ilyen könnyen elkerülhető baj az is, hogy iskoláinkban reggel 8-kor kezdődik a tanítás. A gyermek e miatt nem alhatik eleget. Pedig az igen lényeges dolog, hogy a gyöngye testnek és szellemnek elég időt adjunk a pihenésre s az alvás idejét ne szabjuk ki mostohán. A mai állapotok ebben a tekintetben éppen nem kedvezők. Az apróságot kora reggel fölzarvarjuk édes álmából; szegényke nehezen tápáskodik fel s már is izgalom rabjává lesz, sietnie kell, fél hogy elkésik az iskolából, izgatottan kapkodja be reggelijét s az eredmény gyakran ideges emésztési zavar, olyan betegség, melyeket a gyermekorvos igen jól ismer. Épen nem ritka az olyan gyermek sem, aki a sietős készülődése közben reggelizni sem tud s úgyszólván éhgyomorral megy az iskolába. Ugyan milyen munkára lesz képes az ilyen gyermek s milyen eredményt érhet el vele a legodandóbb tanítói munkásság is?

A helyzetnek ez a vázlatos festése is elég annak bizonyítására, hogy az iskolás gyermekek jó része nem rendelkezik annyi idegerővel mint a mennyire szüksége van ahhoz a komoly szellemi munkához, melyet az iskola tőle ma követel. Hát ha még arra a sok apróságra gondolunk, a kik kellő szellemi képesség nélkül csak épen azért járnak iskolába, mert az iskoláztatás törvényes korát elérték; s azokra a szerencsétlen gyerekekre, kik szüleik átkát czipelik s szellemökre az öröklött terhelttség súlya nehezedik!

Érteni tudom, ha a pedagógusok nagy része nem nézi jó szemmel, hogy az iskola-higienikus — a kinek nem lehet elég pedagógiai szakismerete, — a tanításügy egyes kérdéseivel foglalkozik. De a mikor a nemzetnek olyan vitális érdekei forognak koczán, mint amilyenek az iskolában dölnék el: a különböző tudásu embereknek a különböző ismereteknek kiegészítésére kezelt fogniok hazafiúi kötelességök. S hála jobb belátásnak,

lokát, de ezt csak Rézi néni vette észre a ki éppen belépett.

— Minden készen van, méltóságos grófném!

— Jól van, dadám, megyek!

— Ma korán lefekszem, Berezikém; mégis csak kifárasztott az ut. Ma nem ebédelek veletek mulassatok még ma nélkülem!

Megcsókolt a szegény Ludmilla nénit, aztán megyek aludni. Pá! Jöjj, dadám, vetköztes le!

És kisijetett azon az ajtón, melyen az inas belépett jelenteni, hogy találva van.

Mikor Berezi gróf este hálószobájába ment, nejét már egészséges mélyálomba találta, melyből — bármint vágyott is megcsókolni a szép piros ajkakat, a szeliden lesimult hosszú szempillákat — sajnálta őt felköltetni. Lehajolt, óvatosan csókolt meg a takarón pihenő kis kezét és néhány firtót széthontott aranyhajából, azután ő is lefeküdt. Nemsokára elárulta egyhangú lélegzete, hogy ő is alszik; akkor Blanka szeméi leskelődve tapadtak rá, lassan felemelkedett, párnája alá nyult és az éji lámpa rózsaszínű világánál megcsillant egy parányi revolver, odaszoritotta az alvó férj halantékához, elsütötte. Egy fájdalmas hörgés, ismét egy durranás, egy gyenge női sikoltás hangzott, azután elesendesült minden. . . Másnap megtalálták őket átlótt halantékkal, kezök szorosan egymáshoz volt kulesolva, Blanka feje alatt egy levél volt, Borostyány Zsuzsa grófnő nevére czimezve.

— A jegenyésbe temettes bennünket! Te meg élj sokáig, és ne tudj felejtetni engem a kit a halálba kergettél.

Ott pihennek mind a ketten a jegenyés tövében.

(Vége.)

az iskola-higienikusok törekvései nem is maradtak mindenben siker nélkül. Az iskola nem zárkózhatott el hosszú időre a jó szándéku egészségügyi törekvések elől. Sokat visszautasított, de sok jó tanácsot el is fogadott. Örömmel konstatálhatjuk, hogy az iskola építkezése és berendezése körül mindinkább érvényre jutnak a higienikus követelések is; s hogy az iskola évről-évre mind többet tesz a testi nevelés érdekében.

Sőt még a tanítás beosztásában is történtek olyan változások, melyeket a pedagógia és higiene szempontjai egy aránt javoltak. Vajjon a pedagógiai vagy pedig a higienikus tudásnak kelle ezt érdemül betudnunk, a fölött kár volna vitalkoznunk. Annyi azonban tény, hogy a pedagógia nagyon régi, az iskolai higiene pedig fiatal s előre törő tudomány, melynek követelése az iskolában csak újabban érvényesülnek.

Sajnos, hogy még mindig van elég iskolánk, melynek ifjúsága nem részesülhet a higienikus berendezkedés előnyeiben.

Minden munka — legyen az testi vagy szellemi — idővel elfáradást idéz elő. A fáradtság foka függ a munka intenzitásától és tartamától. De jelentős szerepe van benne az egyén munka bírásának, hogy úgy mondjuk fáraszthatóságának is. Ánbátor az is bizonyos, hogy az egyén munkabíró ereje nem valami egészen állandó és független tényező; hiszen mindennapos tapasztalat, hogy bizonyos munkát egyszer épen nem érezünk fárasztónak, míg máskor ugyanaz a munka lankaszt, fáraszt.

Igen érdekesek azok a vizsgálatok, melyeknek az a céljuk, hogy megállapítsák s mérhető legyen a fáradtság, akár testi, akár szellemi munka következtében állott is az elő. Ezen a téren többeknek különböző irányú buvárkodása tett jó szolgálatokat. Mindenki természetesnek fogja találni, hogy e helyen nem boesátkozhatunk a különböző vizsgálati módszerek leírásába.

Több pedagógus a szellemi elfáradást vizsgálva arra a tapasztalatra jöttek, hogy vizsgálataik a kisebb tanulóknál nem nyújtanak megbízható eredményeket, bármily szellemesek s könnyen kivihetők is. Az első népiskolai osztályban alig van meg 1—2 tanuló az a jártassága az összedásban vagy szorzásban, hogy ügyességéből a szellemi frisseségre vagy fáradásra lehetne következtetést vonni. Ép úgy vagyunk a diktálási próbákkal is. A helyesírási hibák száma korántsem képezheti alapját oly következtetéseknek, melyeket a tanulók elfáradása szempontjából értékesíthetni lehetne.

A hosszabb időn át tartó fokozott szellemi munka hatása határozottan abban nyilatkozik, hogy a fáradt gyermek szellemi munkaképessége hanyatlott. A tanuló elveszti a képességet, hogy a tanítás menetét kövesse, figyelmetlenség áll be sőt — a mi meleg napokon nem egy tanulóval megesik — a gyermek elalszik. Kraepeli szerint „beáll a tanuló önségéye,“ ha már nagyon ellankadt, egyszerűen nem vesz részt a munkában, leázza legalább ezt a terhet, ha már a sok ülés fáradalmait túrnie kell. Azt az egyet az iskolának minden esetre fontolóra kell vennie, hogy az egyhelyben való ülés ideje nem mindig arányos a végzett munkával.

Ez az „önségély“ a gyermeket a teljes szellemi kimerüléstől óvja meg, csak akkor kezdődik, amikor már beállott egy bizonyos foka a szellemi ellenkadásnak. A mi feladatunk arról gondoskodni, hogy ez az állapot el ne következék. Nem azt akarjuk, hogy a gyermek teljesen megkiméltessék a szellemi munkától s vele járó fáradtságtól, mely edzi és neveli az erőt, csak a szellemi elfáradásnak attól a fokától óhajtjuk mentve látni, amely gyöngíti az idegrendszert és a melyet aztán természetadta joga a figyelmetlenség vált föl. A mint az atléta lassan fokozódó gyakorlatokkal erősíti izomerejét, épúgy kell a szellemi erőt is fokozatosan és lassan fejleszteni.

A szellemi munkát kell hogy szünetek váltásuk fel, melyekben a szellemnek alkalma van a pihenésre. Ezen szüneteknek nem volna szabad a csillagászati órákhoz kötve lenniök, a mint ezt ma felsőbb és alsóbb iskolákban tapasztalhatjuk. Ma az iskolai óra tartama mindenütt egyforma. Sőt akárhány népiskolában nem is találunk az órák közt szünetet hanem a tanítás tart megszakítás nélkül d. e. 8—10-ig és d. u. 2—4-ig. Csupán a tantárgyak változtatásával elégszenek meg, pedig ez a változatosság előmozdítja ugyan a szellemi rugékonyságot, de a pihenő szünetet nem képes pótolni. Minthogy az agyvelő szünet

után kétségtelenül jobban tud működni, azon kellene lennünk, hogy kisebb tanulók tanításában több szünet adassék s e szünetet a tanterem levegőjének javítására (ablaknyitás!) kellene fölhasználnunk.

Gyakrabban kellene szünetnapokat is adni, melyek a szellem higiéniájának szempontjából igen hasznosak. Eulenburg tanár szerint a vakáció rendjét úgy kellene átalakítani, hogy inkább többször legyen rövid szünetidő sem mint kevés-szer nagyobb vakáció.

Hogy ezen jeles ideg orvosnak tökéletesen igaza van, ezt bizonyítják Kemsiesnek berlini tanfőúrnak vizsgálatai, melyeket egy berlini gimnázium tanulóin végzett. Ezen vizsgálatokból kiderült, hogy a hét legjobb munkanapjai a hétfő és kedd, azonkívül minden szünetnapot követő első és második nap.

Úgy a rövid mint a hosszabb szüneteket mozgási játékokra, fürdésre slöjdre, sétákra kellene felhasználni.

A tanítás pedig ne kezdődjék reggeli 9 óránál korábban, hogy a gyermeknek hosszabb alvásra alkalom adassék.

Az órabeosztás olyan legyen, hogy nehezebb tantárgyak után következzenek a könnyű tantárgyak. Minthogy továbbá a rossz padokban fásztöbb az ülés, az elfáradt gyermek pedig rossz testtartást vesz: az iskolában a gyermek méreteinek megfelelő padok alkalmazandók. A fentebb említett okokból le kell szállítani az egyes iskolai leczkék tartamát. Ez által konzerválhatjuk a szellem rugékonyságát. Kívánatos, hogy a kis szellemi munkás ülő munkáját legalább az első iskolai évben esőkentsék.

Iskolaorvosnak és paedagogusnak kezet kell fogniok, mert egymagában egyikük sem lesz képes legyőzni mindama veszedelmeket, melyek az iskolás gyermek idegrendszerét veszélyeztetik.

Magyarország bűnügye.

A csendőrség kimutatása szerint, a folyó év első felében a következő törvénysértések fordultak elő:

Felségsértés, följelentett 12, kiderült 12. A királyi ház tagjainak megsértése, följelentett 10, kiderült 10. Lázasadás, följelentett 4, kiderült 4. Hatóságok és hatósági közegek elleni erőszak, följelentett 156, kiderült 148. A törvény és hatóságok elleni izgatás, följelentett 52, kiderült 44. Magánosok elleni erőszak, följelentett 64, kiderült 59. A választási jog ellen elkövetett büntett és vétség följelentett 2, kiderült 2. A vallás és ennek szabad gyakorlata elleni büntett és vétség, följelentett 8, kiderült 7. Személyes szabadság megsértése közhivatalnok által, följelentett 10, kiderült 10. Pénzhamisítás, följelentett 54, kiderült 49. Hamis tanulás és hamis eskü följelentett 10, kiderült 8. Hamis vád följelentett 17, kiderült 15. Szemérem elleni büntettek és vétségek, följelentett 134, kiderült 128. Kettős házasság följelentett 2, kiderült 2. A családi állásra vonatkozó büntett és vétség, följelentett 5, kiderült 5. Rágalmazás és becsületsértés, följelentett 137, kiderült 137. Az ember élete elleni büntettek és vétségek, följelentett 897, kiderült 785. Párviadal, följelentett 18, kiderült 18. Testi sértés, följelentett 4786, kiderült 4615. Közegészség elleni büntettek és vétségek, följelentett 98, kiderült 91. A személyes szabadság megsértése magánszemélyek által, följelentett 18, kiderült 16. Levél- és távsürgöny megsértése magánszemélyek által, följelentett 6, kiderült 6. A titok tiltott fölfedezése, följelentett 1, kiderült 1. Magánlak megsértése, följelentett 305, kiderült 284. Lopás, följelentett 13,654, kiderült 11,321. Rablás és zsarolás, előfordult 426, kiderült 388. Sikasztás, zártörés és hűtlen kezelés, előfordult 194, kiderült 165. Jogtalan elsajátítás, előfordult 381, kiderült 372. Orgazdaság és bűnpártolás, előfordult 1158, kiderült 1110. Csalás, előfordult 563, kiderült 518. Okirat-hamisítás, előfordult 78, kiderült 67. Orvosi és községi bizonyítványok hamisítás, előfordult 6, kiderült 6. Bélyeghamisítás, előfordult 2, kiderült 2. Csalárd és vétkes bukás előfordult 8, kiderült 8. Más vagyonának megrongálása, előfordult 987, kiderült 960. Gyujtogatás, előfordult 3026, kiderült 1975. Vízáradás okozás előfordult 2, kiderült 2. Vaspályák, hajók és távirdek megrongálása előfordult 27, kiderült 22. Foglyok megszüktetése előfordult 4, kiderült 4. Fegyveres erő elleni büntettek előfordult 47, kiderült 47. Az állam elleni kihágások előfordult 78, kiderült 74.

Hatóságok és közszend elleni kihágás előfordult 1091, kiderült 1018. A vallás és ennek szabad gyakorlata elleni kihágás előfordult 102, kiderült 87. Pénz és értékpapírok hamisítására vonatkozó kihágás előfordult 18, kiderült 13. Családi állás elleni kihágás előfordult 6, kiderült 6. Közbiztonság elleni kihágás, előfordult 3732, kiderült 2983. Közrend és közszemérem elleni kihágás előfordult 5877 kiderült 5384. Szerencsejáték által elkövetett kihágás előfordult 393, kiderült 352. Közegészség és testi épség elleni kihágás előfordult 3131, kiderült 3086. Tulajdon elleni kihágások előfordult 2971, kiderült 2439.

A fent elősorolt adatok között a törvényhatósági és szabad királyi városok területén előfordult esetek nem foglaltak benn, ennél fogva a felsorolt események kizárólag a csendőrség működési területén fordultak elő s azok földterítése is kizárólag a csendőrség által történt.

Ezek szerint Magyarország területén előfordult 34.766 bűneset, kiderített 26.875. a titok homálya föld 10.891 bűnesetet.

Hm! Ez egy kissé sok. De vigasztalódjunk. Ma napság már úgy körül vagyunk kötözve adó, finansz, közszend, közrend, közegészség, közigazgatás, büntető jogi törvények, megyei, községi és a mindenható tudja még miféle szabály rendeletekkel, hogy az ember azt sem tudja, melyik pillanatban követ el vétséget s ha az ilyesmit az égiek is oly szigorúan vennék, mint a földi igazság szolgáltatás szigorúságban megmerevedett érzésü örei, bizony nem jutna abba a mennyországba — senki!

Azért tehát bizvást hihetjük, hogy az a kideríthetlen 10891 bűneset meg sem történt, vagy legalább nem minősíthető bűnesetnek.

MI UJSÁG?

— **Benicky főispán.** A rendesen jól értesült „Pesti Hirlap“ ujságoja, hogy vármegyénk kedvelt alispánja, ki ezidőszerint szabadságon van, többé el sem foglalja alispáni állását. Régotha hírlik, hogy Sáros vármegye főispánja, Szinyey Merse ezen állásától megválni készül, mi most már legközelebb okvetlen be fog következni s így Benicky Lajos fog Sáros megye főispánjává kinevezetni. Vármegyénkben, különösen a megyebizottsági tagok körében az alispáni állásra Deseoffi Emil nagykátaí főszolgabíró emlegetik, ki nek helyére a nkátaí főszolgabírói állásra pedig monori főszolgabíró, Sárközy Pál fog pályázni. Az így megüresedendő monorifőszolgabírói állásra dr. Förster Aurél földbirtokost, Gerébi és ifj. Teszary László szolgabírákat emlegetik. A „Pesti Hirlap“ értesülése szerint Benicky Lajosnak főispánná való kinevezése csak rövid idő kérdése.

— **Tanácsülés.** Folyó hó 14-én tartott tanácsülés egyetlen tárgya volt a kaszárnya javítására beadott kömives ajánlatok elbírálása. Beadott összesen 3 ajánlat, és pedig: Molnár János 230 koronáért, Dobozy Sándor 210 és Szokolai László 194 koronáért. A tanács a három ajánlatot tevők közül Dobozy Sándornak adta át a munkálatot, mint a kinél legtöbb garanciát talált a munkálatok pontos teljesítésére. Györe András és társai az iránt kérvényeztek, hogy a mikelakai dülöben egy közös kutat ásathassanak. Minthogy a kutat dülö uton akarták ásatni, erre a tanács az engedélyt megtagadta.

— **Közgyűlés.** A város képviselő-testülete csütörtökön, pénteken és szombaton, három napon át tartó évi rendes közgyűlést tartott, melyen a mult 1899. évi községi számadásokat vizsgálta meg. Rengeteg aktákat hasonlítottak össze a kiadási és bevételi könyvekkel és naplókcal, melynek eredménye, hogy az összes számadásokat rendbe pontos kezelés alatt találtak.

— **A „Casinó“ válsága.** Legelőkelőbb társadalmi intézményünk, intelligenciánk régi magas színvonalon álló góczpontja válság előtt áll. Mindenki előtt ismeretes az az affér, mely a közel multban Rudnyánszky szolgabíró és Lavatka Béla nagybirtokos között merült föl s a mely röpiratokkal lett ismeretessé téve. A Casinó választmánya helytelenítette Rudnyánszky eljárását, a midőn ő egyik röpiratában a választmány tagjaira hivatkozott igazának támogatására. Rudnyánszky azonnal lemondott a casinói tagságról utánna kilépett a tiszt kar, kiket még többek kilépése fog követni. Közóhajnak vagyunk tolmácsolói akkor, midőn ama óhajunknak adunk kifejezést, hogy ez az ügy akként oldassék meg, hogy abból közéletünk oly előkelő intézménye

veszteségek nélkül kerüljön ki s a válság bénító hatását társadalmunk és közéletünk meg ne érezze.

— **Alapítvány.** Lederer Lajos boldog emlékü neje Altmann Lujza emlékére 1 drb. abonyi takarékpénztári részvényt ajándékozott a helybeli kórház alap javára, mely nemes cselekedetért ezuttal is köszönetet mond az előljáróság.

— **A birák szabadságon.** A törvénykezési szünet beálltával a czeglédi kir. járásbírók részben már élvezik vakációjukat, részben ezután veszik igényben. Dr. Schirilla julius 1-től augusztus 13-ig. Dr. Sikérdi Dezső julius 1-től három héttig; Sárkány jbiró és Dományi tkvi bíró augusztus 16-tól hat héttig lesznek szabadságon.

— **Nyári táncmulatság.** Folyó hó 29-én vasárnap az „Erzsébet-Ligetben“ Völgyi József zenekara közreműködése mellett zártkörű Nyári táncmulatságot rendez a bérlő. Kezdeté délután 4 órakor. Kedvezőtlen idő esetén a következő vasárnap tartatik meg a mulatság.

— **Népesedési mozgalom.** Abony község területén a lefolyt héten születtek: Bende Sándor ev. ref., Bontovics Béla r. k., Gulyás Erzsébet r. k., Farkas Béla r. k., Antal István r. k., H. Nagy Ferenc r. k., Csicsmán István r. k. B. Szabó Imre r. k., Varga Béla r. k. (csupa fiúk). Házasságot kötöttek: Matkovics Beniamin 68 éves r. k. és özv. Bankó Andrásné Halápi Rozália 72 éves r. k. — Elhaltak: Gergely Mária 17 éves r. k. tüdőgümőkör, Plangár Erzsébet 1 hónapos r. k. vele született gyöngeség. Varga Béla 6 napos r. k. vele szül. gyengeség, Kazinczi Pál nőtlen 56 éves r. k. idült bélhurut, Holkó Ida 18 napos ev. ref. gyermekaszály.

— **Járásbíróságunk ügye.** Érdekes hirt olvasunk a „Czeglédi ujság“-ból: a czeglédi kir. járásbíróság ugyanis — mint ezt a nevezett lap fentartással közli — az igazságügyi kormánytól személy szaporítást kért, de sem a birói létszámot, sem a kezelő személyzetet nem fogják szaporítani, mindössze egy kisegítő kézbesítőt kapnak. Ha már most az illetékes forum ily csekély, de a bíróságra és a közönségre nézve nagyon fontos dolog teljesítése elől is elzárkózik, mily csekély reményünk lehet nekünk arra, hogy mostanában járásbírószágot kapjunk! Hol vagyunk mi még attól? Epen annyira kell tehát maradnunk attól is, hogy az új városház építéstől a reménybeli járásbírószág részére helyiségekről gondoskodjunk.

— **Elgázolás.** Köhn Áron fiakkeros kocsisa f. hó 11-én sebeshajtásban ment ki a vasúthoz, miközben a vasút utcán, a kántor lakása előtt Bali János 3 éves Ilona leányát elgázolta homlokán a ló patkójával nagy zúzott sebet ejtett. A kocsis azzal védekezik, hogy ő egy esomó libának hajtott neki, melyek közt a kis lányt nem látta. Botor beszéd, mert a libának sem hajthat neki annélkül, hogy a kocsisban ülőket meg ne botránkoztassa a libák elgázolásával. Más kérdés, hogy a libák az uton miért gyüleseztek. Külömben a kocsis gorombasága ellen általános a panasz.

— **Halálozás.** Tápió Györgyén e hó 15-én temettetett nagy pompával özvegy Varga Pálné, Megyes Katalin földmives asszony, ki nek temetésén a község értelmiségével együtt a lakosság nagyszámban jelent meg. Nevezett egyházi és humanus czelokra 10,000 frtot áldozott. Vagyonát férjével szorgalmuk által szerezték. Ujhelyi István apát kananok Vácrol püspök süvegben végzé nagy papi segédlettel a szertartást. A halott a templomba vitetett hol Léway Mihály ujszászi plebános mondott megható gyászbeszédet.

— **Katonai fegyvergyakorlatok.** A 4-ik hadtest kerületébe tartozó csapatok a folyó évi fegyvergyakorlatai alkalmával, midőn a dandár gyakorlatok folynak, augusztus 21-től 25-éig terjedő idő alatt minket is fognak érinteni, a mennyiben a jelzett időben Czegléd, Abony, Szolnok és Jászkarajenő közötti területen dandár gyakorlatok tartatnak a 32-ik gyalog ezred, a 38-ik gyalog ezred 2. 3. és 4. zászló alja, a 16-ik egészségügyi szakasz, a 12-ik dzsidas ezred 6 százada és 11. sz. hadosztály tüzér ezred 3. és 4. útege által.

— **Elfogott rablógyilkos.** Megirtuk, hogy Czegléden pár héttel ezelőtt Szebeni Béni jómódu gazdát agyonlőtték és kirabolták. A rendőrség széleskörű nyomozást indított ez ügyben s a főkapitány és rendőrbiztos erélyes utánjárása folytán a tettesek közül egyet a Kunságban sikerült kézrekeríteni s most Czegléden ül fogságban. Horváth József rendőrbiztos fogta el. Az elfogott beismerte tettét, sőt azt is, hogy az ugyancsak Czeg-

lédén, február elején elkövetett rablási kísérletben is részt vett s a gazdára rá is lőtt, ezenkívül több, a vidéken elkövetett rablásban is volt része. Társa — egy czeplédi Ungvári nevű rovvott multu ember volt, aki tulajdonkép a bünszerző is — szökésben van, rövid idő alatt azonban szintén hurokra kerül.

— **Csillaghullás.** A föld e hó 26-ától 29-ikéig egy hullócsillagrajon megy keresztül a nap körül való útjában. A jelzett időben gyakori lesz a csillaghullás, ami azonban nem fog hasonlítani a hóeséshez, mint az 1872-iki és 1885-iki. Ne gondoljuk azonban, hogy a hullócsillagok csak magukban esnek le a földre. Számuk rengetek. Herriek new-haveni csillagász kiszámította, hogy egy bizonyos helyre óránként 30 meteor esik le, ami a föld egész területére 7 és fél milliót jelent. És ezek csak a szabadszemmel látható hullócsillagok. Nagyítóüvegen nézve az eget, ki lehet számítani, hogy napjában 400 millió meteor hull a földre.

— **Uj koronás bankjegyek.** A Neues Wiener Tagblatt értesítése szerint az új 20 koronás

bankjegyeket szeptember közepén adják ki. A 10 koronás bankjegyeket csak akkor fogják forgalomba bocsátani, ha a tízforintos bankjegyeket bevonták.

— **Makrobiotika.** Ez a fűres hangzású szó anyit jelent, mint az egészség főtartásának titka. Ez alatt a czim alatt Ujváry Aladár, czeplédi természet és vizgyógyász egy kis füzetkét küldött hozzánk, melyben igen érdekesen írja le, hogy mit kell tennünk életünk meg hosszabbítása és egészségünk főtartása szempontjából. Ujváry Aladár a czeplédi ugynevezett Richli-fele fürdőt vette át és látta el kényelmes és modern berendezéssel, hol ő maga — mint vizgyógyász ügyel föl a fürdő-vendégek igényeinek pontos kiszolgáltatására s ő maga jelöli meg egyes-valamely bántalmakban szenvedőknek — a megfelelő fürdő használatát. A füzet ára 40. fillér.

— **Országos mozgalom a borá-**

szat érdekében. A hazai bortermelés és kereskedelem felvirágoztatása érdekében mozgalmat indítottak „Az első magyar borbizományi és értékesítési részvénytársaság” megalakítása iránt a melynek székhelye Budapest lenne, czélja pedig Budafokon, a főváros közvelen közelében nagyszabású pincehelyiségeket beszerezni, kizárólagosan hazai, eredeti tiszta borokat bizományba venni, azokat ezen pincekben szerény raktárdíj ellenében beraktározni, reájuk mérsékelt kamattal mellett előlegeket adni, végül pedig ezen borokat értékesíteni, illetve szintén mérsékelt eladási jutalék mellett a tulajdonsok egyetértésével eladni. — E nagyszabású vállalat a magas kormány pártfogását és erkölcsi támogatását már eddigelé kinyerte, sőt annak állandó ellenőrzése alatt áll, vagyonát pedig a „Pesti első hazai takarékpénztár-egyesület” kezeli garantírozva. Részvénytőkének 1000000 kor. van tervbe véve, mely 10000 drb 100 kor. értékű részvényben kerül kibocsátásra. A részvényjegyzés határ ideje szept. 15-ike.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apró hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 4 fillérbe kerül, vastagabb betűből 8 fillér. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beiktatodik. Vidékről igen kényelmesen beküldhetők az apró hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelevényére az apró hirdetés is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja az apró hirdetés árát. Apró hirdetések fölvetetnek a kiadóhivatalban, Abonyban. (Piacz-tér.)

Tisztességes jövedelmű, nyugdíj képes keresztény úri fiatal ember nősülni óhajt. Pénzbeli hozomány a megállapítandó család érdekében is kívánatos. Házassági ajánlatok „nőbecsülő” czimre e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Nősülési szándékból oly esinos özvegy urnővel óhajtának megismerkedni, kinek pár ezer frt. hozománya van. Hajadonok is reflektálhatnak. Levelek „jövedelmező állás” czimen a kiadóba küldendők.

Kristály fehér a k a c z - m é z kisebb és nagyobb mennyiségben eladó Temesközy Gerzson kereskedelmi méhészetéből, ugyancsak közönséges virág-méz olesőbb árban.

Viccozes levelezőlapjait a tűzbe dobtam. Tervei gonoszak, hallja maga kis hamis! Koresmái stílusa szerzőjének jellemére vall. Olá.

Egy nagy, erős viselt kocsi, teljesen jó karban jutányosan eladó Temesközy Gerzsonnál.

Van szerencsém Abony város n. é. közönsége szives tudomására hozni, hogy

„PHÖNIX“

BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG ÜGYNÖKSÉGÉT elfogadtam, mely társaság **élet, baleset, leánykiházásítás, tűz, jég és általános bztositást** minden eléghető tárgyakra a legolesőbb áron eszközöl.

Biztosítások a nyomdában elfogadtatnak.

Bővebb felvilágosítással bárkinek szolgálók.

Kiváló tisztelettel

Szerdahelyi János.

A Makrobiotika

vagy az élet meghosszabbításának titka czimű kis mű ára 40 fillér. Ezen kis művet mindenkinek kívülről kellene megtanulnia, mint a Bibliát. Továbbá megjelent még: „Hogyan keletkezik a betegség” ára 24 fillér.

Ezen művek kaphatók: **Ujváry Aladár** Berlinben vizsgázott **természet gyógyász** és **gyógyintézet tulajdonosnál Czepléden,** ahol mindenféle betegek fölvetetnek és a legujabb gyógymódok, mint **Nap, lég fürdő, Kneip és pritz** gyógy eljárások szerint lesz kezelve.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra I. helyre 5³/₄% évi anuitásra 43¹/₂ évre készpénzben az ingatlan ²/₃ értéke erejéig, — II. helyre 6% kamatra törlesztés nélkül.

Városi bérházakra az érték ¹/₃ erejéig törlesztéses kölcsönök csak I. helyre hason feltételek mellett engedélyeztetnek.

Felvilágosítással szolgál díjtalanul

Gerő Albert
Bpest, VII. Nefelejts-utca 8.

Július hónap elsejétől kezdve megszűnt a hirdetési bélyeg és így — e naptól a czimmel ellátott hirdetések után az eddigi 60 filléres illetéket többé fizetni nem kell.

Állást-keresőkre és

Állást-hirdetőkre,
valamint adás-vételre

nézve ez az újítás felette kedvező és hasznos, mert így csakély 40—60 fillérért bárki is czimének kiírásával hirdethet és oly módon a hirdetésre reflektáló féllal közvetlen érintkezésbe jut, ami nemcsak a hirdetőnek válik hasznára, hanem lényeges időmegtakarítással is jár.

Egy jó családból való fiú tanulóknak fölvetetik e lap kiadóhivatalában.